

Ана
Блажева

**Емоциите и политичкото:
трансформативниот
потенцијал на
меланхолијата**

Ana
Blazheva

**Emotions and
the Political:
The Transformative
Potential of Melancholy**

Биографска белешка

Ана Блажева е програмски координатор и доцент во Институтот за општествени и хуманистички науки, Скопје. Магистрирала во областа на социологијата и родовите студии, а докторирала во областа на студиите на култура на Институтот Евро-Балкан, Скопје.

Зборот емоција (лат. *movere*) во својот корен го содржи активниот, дејствувачки квалитет на емоциите. Аристотел во *De Anima*,¹ заборува за емоциите како принцип на движење на човечкото искуство кое е неразделно од телото. Емоциите имаат социјална димензија, како адаптивни реакции на животните ситуации, а емоционалното искуство ја креира рамката низ која се доживува светот и влијае на расудувањето. Односно емоциите се ментални структури кои имаат своја рационалност, кои кога се дел од свесноста можат да најдат објаснување и оправданост. Тоа значи дека тие не се единствено ирационални процеси насочени неадекватно кон објект или ситуација.²

1 Aristotle, *De Anima*, trans. Hugh Lawson-Tancred, Reissue edition (Harmondsworth, Middlesex, England ; New York, N.Y., U.S.A: Penguin Classics, 1987).

2 Warren D. TenHouten, *A General Theory of Emotions and Social Life*, 1 edition (New York: Routledge, 2006).

Bionote

Ana Blazheva is a program coordinator and assistant professor at the Institute of Social Sciences and Humanities, Skopje. She holds an MA in sociology and gender studies and PhD in cultural studies from Euro-Balkan Institute, Skopje.

The word emotion (lat. *movere*) in its root contains a meaning referring to active quality of emotions or agency. In *De Anima*, Aristotle¹ speaks of emotions as a principle of motion of the human experience inseparable from the body. Emotions have a social dimension as adaptive reactions to life situations. Emotional experience shapes the frame through which we experience the world and it affects our judgment. They are mental structures that have their own rationality, and when they are part of the awareness they can have both explanation and justification. This means that emotions are not only irrational processes aimed in adequately at an object or a situation.²

Functionalist definitions of emotions explain them as primary grounds for achieving, maintaining or

1 Aristotle, *De Anima*, trans. Hugh Lawson-Tancred, Reissue edition (Harmondsworth, Middlesex, England ; New York, N.Y., U.S.A: Penguin Classics, 1987).

2 Warren D. TenHouten, *A General Theory of Emotions and Social Life*, 1 edition (New York: Routledge, 2006).

Некои од функционалистичките дефиниции на емоциите ги објаснуваат како тенденции да се оствари, одржува или прекине некоја релација со средината, како дејствување кое е одговор на она што се појавува или прекинува во стварноста.³ Когнитивните пристапи исто така ја истакнуваат функцијата на емоциите како адаптирање и справување со комплексните животни и социјални ситуации. Во феноменологијата емоциите се поврзани со интенционалноста- тие секогаш се „во врска со нешто.“ Тоа според Сара Ахмед (Sara Ahmed)⁴ значи дека тие се поврзани со одреден став кон стварите, светот, начин на разбирање на светот. Емоциите се појавуваат во релација која е обликувана од претходните истории на контакт со различни социјални и културни практики. Сара Ахмед зборува за 'културната политика на емоциите' за да покаже дека наспроти издвоеното дисциплинарно изучување на феноменот емоционалност тие нужно припаѓаат на доменот на политичкото и ги исцртуваат рамките на општествените односи. Нејзината анализа е значајна токму заради откривањето на начинот на кој емоциите го обликуваат нашиот однос кон стварите, објектите и другиот. Таа смета дека емоциите се суштински процес во креирањето на психичкото и социјалното како објекти кои како такви овозможуваат тие да бидат опишани.⁵

Примерот што го дава со омразата покажува дека таа не се фокусира на една фигура туку креира позадина на различни објекти на омраза, кои ја создаваат „заедничката закана.“ Омразата не живее во некој субјект или објект. Таа е економија, циркули-

terminating a relationship with the environment, as a response to what appears or disappears in the reality.³ Cognitive approaches also stress the function of emotions in adapting and dealing with complex life and social situations. In phenomenology, emotions are associated with intentionality - always directed “towards something.” For Sara Ahmed this means that they are associated with a certain attitude towards the world, as a way of understanding the world. Emotions appear in relations shaped by previous histories of contact with different social and cultural practices.⁴ Ahmed talks about the cultural politics of emotion to illustrate that despite abstracted disciplinary study of the phenomenon of emotions they necessarily belong to the scope of the political outlining of the framework of social relations. Her analysis is significant precisely due to the disclosures of the ways emotions shape our relationship towards things, objects and other. She thinks that emotions are an essential process in the creation of the psychological and the social as objects and as such allows them to be described.⁵

The example of hatred she gives in the book referenced here shows that it doesn't focus on one object but creates a background of various objects of hate that constitute the “common threat.” Hatred does not live in a particular subject or object. It is the economy that circulates between the signifiers in the relations of difference and displacement. Thus emotions act as a form of capital –they are produced as an effect of their circulation.⁶ Drawing upon Marxism, Ahmed explains

3 Nico H. Frijda, *The Emotions* (Cambridge University Press, 1986).

4 Sara Ahmed, *The Cultural Politics of Emotion*, 1 edition (New York: Routledge, 2004).

5 Ibid., 10.

3 Nico H. Frijda, *The Emotions* (Cambridge University Press, 1986).

4 Sara Ahmed, *The Cultural Politics of Emotion*, 1 edition (New York: Routledge, 2004).

5 Ibid.10

6 Ibid 44-50.

ра помеѓу означувачите во релации на разлики и разместување. На тој начин емоциите делуваат како форма на капитал - се произведуваат како ефект од нивната циркулација.⁶ Поаѓајќи од марксизмот, Ахмед вели дека емоциите се акумулираат со тек на време, како некој вид афективна вредност и настануваат емоциите како некакви фетиши кои живеат во објектите.⁷

Во таа смисла е значајно и Делезовото (Gilles Deleuze) гледање на човекот како желбена машина, впрегната во незапирливиот процес на производство и сврзувачкиот модел каде флуксовите и резонансите кои ги прават во контакт со другите флуксови произлегуваат од желбата.⁸ Ако се гледа на Делезовиот концепт на желбени машини како афективни двигатели тогаш полето на политичкото е нужно поле на пресретнување или поле на можни резони на различните квалитети и интензитети на афективноста. Но, и поле за разгледување на можностите кои наместо во привидниот судир со производот на капиталот, непродуктивното „телото без органи“ ќе се насочи кон пресекувања или контакти со другите желбени машини.

Проблемот со трагањето по револуционерна или еманципаторска политичка можност заснован на афективниот потенцијал е фактот дека и најрепресивните и најсмртоносни облици на општествена репродукција се произведени од желбата. Сета општествена реалност е резултат на производството на желбата. Можноста за поинаква визија на општеството е непредвидлива и затворена во резул-

that emotions accumulate over time, as a kind of affective value resulting as fetishes that inhabit the objects.⁷

Deleuze's concept of man as desiring machines important for our analysis.⁸ Desiring machines are harnessed in the unstoppable process of production where fluxes that make contact and cuts with other fluxes originating from desire. If we take Deleuze's concept of desire machines as affective engines, then the field of the political is one of the possible cuts of different qualities and intensities of affectivity. Also it can be considered as a field for assessment of the possibilities which rather than the seeming conflict with the product of the capital, the counter-productive "body without organs," will direct towards cuts and contacts with others desiring machines.

The problem with exploration of emancipating or revolutionary political opportunities based on the affective potential is the fact that most repressive and deadliest forms of social reproduction are produced by desire. In this sense, the whole social reality is the result of production of desire. At this point the possibility of a different vision of society is unpredictable and closed within the results of the cuts desire makes inside the destructive pattern. On the other hand, Deleuze criticizes the Oedipal triangles as the main limitation of psychoanalysis. So it can be seen as a fundamental field for production of destructive cuts and fluxes. Moreover, overcoming the triangle opens up towards the possibilities for establishing a wider field for different interceptions. Taking into account Klein's psychoanalysis, presented in this paper through her contribution to the understanding of melancholy, I argue that a different perspective of psychoanalytic

6 Ibid., 44–50.

7 Ahmed, *The Cultural Politics of Emotion*.

8 Gilles Deleuze and Felix Guattari. *Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia*. (University of Minnesota Press Minneapolis, 1983)

7 Ahmed, *The Cultural Politics of Emotion*.

8 Gilles Deleuze and Felix Guattari. *Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia*. (University of Minnesota Press Minneapolis, 1983)

татите од пресекувањето на желбата во деструктивната матрица. Од друга страна Делез го критикува Едиповиот триаголник како главно ограничување на психоанализата. Така, на него може да се гледа како основно поле за произведување деструктивни резони и флукови. Надминувањето на триаголникот ги исцртува можностите за поставување на пошироко поле за поинакви пресретнувања. Во психоанализата на Клајн, тука прикажана преку нејзиниот придонес во разбирањето на меланхолијата, сметам дека се отвораат токму тие можности и поинакво поле за психоаналитичко истражување на желбата. Ова истражување оперира надвор од затворениот едиповски триаголник. На тој начин се овозможува живеаните искуства и различните квалитети и интензитети на сите релации, или пресекувања, да бидат носители на создавањето поинакви обрасци и механизми на поврзување и живеење.

Џудит Батлер (Judith Butler) во своето дело *Психичкиот живот на моќта: Теории во појачинетоста*⁹ прави теориско истражување на психичките аспекти на моќта, потчинетоста и меланхолијата како и можностите за нивно трансформирање. Поаѓајќи од Фукоовата анализа на моќта и Фројдовата на меланхолијата и субјективноста таа истражува како моќта учествува и влијае во процесот на субјективизација и меланхолија. Ова го прави преку анализа на меланхоличниот род и политичките ефекти и можности на ваквата позиција.¹⁰

Моќта според Мишел Фуко (Michel Foucault) учествува во создавањето на субјектот. Тоа на некој начин го надминува поимањето на моќта како надворешна сила што го притиска субјектот и го потчинува во

exploration of desire is possible. This exploration should operate outside the closed Oedipal triangle. Therefore, it enables lived experiences and different qualities and intensities of diverse relations or interceptions to be carriers of different patterns and mechanisms of relating and living.

In her book *The psychic life of power: Theories in subjection*,⁹ Judith Butler is undertakes a theoretical exploration of the psychological aspects of power, subordination and melancholy as well as possibilities for their transformation. Using Foucault's analysis of power and Freud's analysis of melancholy and subjectivity she explores how power participates and influences the process of subjectification and melancholy. This exploration is made through the analysis of melancholic gender and its political effects and possibilities.¹⁰

Power, as Foucault explained it, contributes to the development of the subject. This concept somewhat exceeds the notion of power as an external force that oppresses the subject, subjugating it to a certain order. For Butler, if power participates in the development of the subject, then it is somehow indispensable, upon which our existence and actions depend. Subjecting involves simultaneous processes of subordination to power and of becoming a subject.¹¹

Butler considers the psychoanalytic situation of parental dominance over the child as a condition for survival. She asks the question of whether this relation enables the political and if attachment based on trust and love is possible in relations of submission.¹²The agency

9 Judith Butler, *The Psychic Life of Power: Theories in Subjection* (Stanford University Press, 1997).

10 Ibid.

11 Ibid.

12 Ibid. 7.

9 Judith Butler, *The Psychic Life of Power: Theories in Subjection* (Stanford University Press, 1997).

10 Ibid.

одреден поредок. Ако моќта учествува во создавањето на субјектот, смета Батлер, тогаш таа на некој начин е неопходна. Од неа зависи нашето постоење и нашето дејствување. Потчинувањето (subjecting) подразбира истовремено процес на субординација на моќта како и процес на постанување субјект, вели Батлер.¹¹

Батлер ја разгледува психоаналитичката ситуација на родителската доминација врз детето како услов за неговото преживување. Таа се прашува дали во оваа релација е можно политичкото и дали постои поврзаност заснована на доверба и љубов во релација на потчинување.¹² Дејствувањето (agency) според Батлер се појавува како ефект на отпорот во парадоксална ситуација на нужно потчинување. Таа вели дека при присвојувањето доаѓа до менување на моќта на начин на кој моќта присвоена делува против моќта која потчинува.¹³ Мојата теза е дека феноменолошкиот квалитет на афективност е значаен аспект кој, при нееднаквите позиции на моќ, може го поддржи процесот на субјективизација без зацврстување на позицијата на потчинетост, а го овозможува присвојувањето на моќта и отпорот. Во функција на зајакнување и еманципација во процесот на субјективизацијата може да се користи релациониот аспект на моќта. Ова е возможно доколку релацијата, иако не подразбира еднаквост, се создава преку приврзаност, односно афективните квалитети на љубовта, грижата и довербата.

Затоа, мојот одговор на нејзиното прашање¹⁴ дали емпатијата може да биде основа за политичко дејствување, преку дејствување со кое се надминува повторувањето на субординација— е потврден.

11 Ibid.

12 Ibid., 7.

13 Ibid., 12–13.

14 Ibid., 30.

according to Butler appears as effect of subordination in the paradoxical situation of indispensable submission. She claims that appropriation changes the power in a way in which power assigned acts against the power that subjugates.¹³ My thesis is that the phenomenological quality of affectivity is a determining aspect of the analysis of unequal positions of power and can support the process of subjectivation without strengthening the position of subjection, and allowing the appropriation of power and resistance. The relational aspect of power can be used as a function of strengthening and emancipation in the process of subjectivation. This is possible if a relation that does not imply equality and is yet again built through attachment is based on the affective qualities of love, care and trust.

Thus, my answer to the question she poses whether empathy can be the basis of political action, through agency that overcomes repetition of subordination, is affirmative.¹⁴

Psychoanalytic Discourses of Melancholy

Psychoanalytic discourses explain melancholy as the result of a loss of object and identification of the subject with the empty place of the other, which necessarily leads to withdrawal and isolation.

Freud treated melancholy as a pathological process of grief during which withdrawal of the libido from the desired object does not occur and the libido does not move forward towards other objects, but instead withdraws in the ego.¹⁵ Identification of the ego with

13 Ibid 12-13.

14 Ibid 30.

15 Sigmund Freud, "Mourning and Melancholia." In *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XIV (1914-1916): On the History of the Psychoanalytic Movement, Papers on Metapsychology and Other Works*, by Freud Sigmund, 237-258. 1917.

Психоаналитички дискурси за меланхолијата

Психоаналитичките дискурси ја објаснуваат меланхолијата како резултат на загуба на саканиот објект и идентификување на субјектот со испразнетото место од другиот, кое нужно води кон повлекување и изолација. Меланхолијата Сигмунд Фројд (Sigmund Freud)¹⁵ ја третира како патолошки процес на тагување во кој не настанува повлекување на либидото од саканиот објект и поместување кон нов, туку повлекување во егото и идентификација на егото со напуштениот објект, односно настанува нарцистичка идентификација со него. Така загубата на објектот станува загуба на егото.

Анализата на Јулија Кристева¹⁶ (Julia Kristeva) дава увид во меланхоличната позиција која ги заробува сите потенцијали за надминување, заради отсуството на Другиот и постојаната затвореност во сопствениот меур. На местото на загубениот објект на љубов, преку процесите на идентификација и интроекција се создала ненадоместлива празнина и загуба на дел од себе. Ова прецизно психодинамско утврдување на процесите на загубата и нејзината рефлексивност врз себството не остава многу простор за интервенција.

Меѓутоа во истражувањата на Мелани Клајн (Melanie Klein) за раниот развој, таа дава пристап до комплексноста и вмреженоста на психодинамските процеси. Според овој пристап не би можело ниту една состојба да се разгледува разделена од релациите со средината

the abandoned object occurs, as a form of narcissistic identification. Therefore, the loss of the object becomes ego loss.

Julia Kristeva's analysis provides insight in the melancholic position that traps all potentials for overcoming the absence of the other and keeping the closure of its own bubble.¹⁶ Through the processes of identification and introjection, irreparable emptiness was created in the place of the lost object. This accurate interpretation of psychodynamic processes of loss and its impact on the self does not leave much room for intervention.

However, Melanie Klein's studies on early development, gives access to complexity and interconnectedness of psychodynamic processes. According to her approach nothing can be considered outside of the complex relations and different experiences that result in permanent co-creation of these relations of the child with the environment. Klein points to the possibilities for overcoming depressive states through the creation of representations and an internal world in which children reflect and transform the dynamics of the environment.

Klein, like Freud, describes melancholy as a loss of an object or a similar situation with the same meaning which leads to internalization of the lost object in the ego.¹⁷ If introjection fails, then a subsequent pattern identified as the "loss of the loved object" is created. The relationship with the mother and other people who take care for the child allow internalization of the experiences.

15 Sigmund Freud, "Mourning and Melancholia." In *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XIV (1914-1916): On the History of the Psycho-Analytic Movement, Papers on Metapsychology and Other Works*, by Freud Sigmund, 237-258. 1917.

16 Julia Kristeva, *Black Sun: Depression and Melancholia* by. Translated by Leon S. Roudiez. New York: (Columbia University Press, 1989).

16 Julia Kristeva, *Black Sun: Depression and Melancholia* by. Translated by Leon S. Roudiez. New York: (Columbia University Press, 1989).

17 Melanie Klein, 'A Contribution to the Psychogenesis of Manic-Depressive States', *The International Journal of Psycho-Analysis* 16 (1935): 145.

и од сложените и постојани промени во постојаната кокреација на детето со средината. Клајн посочува на можностите надминување на депресивните состојби кај децата преку создавањето на внатрешни репрезенти и светови во кои се создава, рефлектира но и трансформира динамиката со средината.

Клајн, како Фројд, меланхолијата ја опишува како губење на вистинскиот објект или некоја слична ситуација со исто значење која доведува до повнатрешнување на објектот во Јас. Доколку интроекцијата е неуспешна се создава основа за образец кој подоцна се појавува како „губење на саканиот објект“.¹⁷ Односот кон мајката и другите луѓе кои се грижат за детето овозможуваат повнатрешнување на искуствата штодетето ги доживува.

Пријатните искуства кои го јакнат чувството на љубов и доверба, а го намалуваат стравувањето, му помагаат на детето малку по малку да ја совлада својата потиштеност и чувство на загуба (тага). Тие му овозможуваат со помош на надворешната стварност да ја провери својата внатрешна стварност. Детското чувство дека е сакано, како и задоволството и утехата која ја наоѓа во односите со луѓето, ја зацврстуваат неговата верба во сопствената добрина и добрината на другите. Тоа истовремено ја намалува неговата подвоеност и силниот страв од внатрешното уништување.¹⁸

На крај уште едно размислување за меланхолијата кои може да укаже на можностите за нејзина

Pleasant experiences that strengthen the feelings of love and trust reduce fear; help the child to overcome depression and the feeling of loss (mourning). They use external reality to check the internal one. When children feel that they are loved, which is experienced through the pleasure and comfort in relationships with other people, then this experiences reinforce their belief in their own goodness and in the kindness of others and strengthen their hope. This also reduces the fear of his own disintegration and internal destruction.¹⁸

Finally, I present an approach to melancholy that can also bring in prospects for its transformation. Alina Feld explores the melancholy through its connection with Plato's chora.¹⁹ She describes chora as a space of primordial womb or the mother. The chaos, which is associated with this ungodly condition, seen as an immense void of existence, which Kristeva calls primordial matrix of the unconscious, in all its hypostases appears as impious, infinite chora.²⁰ I connect Feld's approach to the notion of void in gestalt psychotherapy, located between two cycles of contact of the body with the environment. It is called "fertile void" place where the body is in the archaic and anarchic libidinal space. There is a lone entity, submerging and seemingly passive. But it is a place of spring potential for sensitization, identification, mobilization and action as well.²¹

17 Melanie Klein, 'A Contribution to the Psychogenesis of Manic-Depressive States', *The International Journal of Psycho-Analysis* 16 (1935): 145.

18 Melanie Klein, 'Mourning and Its Relation to Manic-Depressive States', *The International Journal of Psycho-Analysis* 21 (1940): 74.

18 Melanie Klein, 'Mourning and Its Relation to Manic-Depressive States', *The International Journal of Psycho-Analysis* 21 (1940): 74.

19 Alina N. Feld, *Melancholy and the Otherness of God: A Study of the Hermeneutics of Depression* (Lexington Books, 2011).

20 Ibid., 4.

21 Frederick S. Perls, Ralph Hefferline, and Paul Goodman, *Gestalt Therapy: Excitement and Growth in the Human Personality*, New edition edition (Gestalt Journal Press, 1951).

трансформација. Алина Фелд (Feld) ја истражува меланхолијата преку нејзино поврзување со Платоновата хора (χώρα).¹⁹ Фелд ја опишува хора-та како простор на примордијална матка или мајка. Хаосот, кој се поврзува со оваа безбожествена состојба, видена како неизмерна празнина на постоењето, Кристева ја нарекува примордијална матрица на несвесното. Фелд вакавата празнина ја поврзува со празнината која е карактеристична за меланхоличното искуство, велеејќи дека меланхолијата во сите свои ипостаси се појавува како безбожна, бесконечна хора.²⁰ Ова го поврзувам со поимањето на празнината во гешталт психотерапијата, која се лоцира помеѓу два циклуса на контакт на организмот со средината. Таа се нарекува „плодна празнина,“ место каде организмот бива/бивствува во архаичниот и анархичниот либидинален космос. Таму субјектот е осамен, нурнат и навидум пасивен. Но тоа е место од каде извираат потенцијалните можности за сензитизација, препознавање, мобилизирање и дејствување.²¹

Меланхолична левица

Волтер Бенјамин (Walter Benjamin) ја критикува импотентната левица, преку своја колумна и критика на поезијата на негов современик, поетот Ерих Катнер (Erich Kästner), која удобно во ситно буржоаски и романтичарски манир ужива во својата болка или со претенциозноста на иронијата се оддалечува од преземањето акција и со тоа го прави сопствениот проект невозможен и утописки. Иронијата ја нарекува „прашак за пециво кое го крева тестото на лич-

Melancholic Left

Walter Benjamin criticizes the impotent left, through his column and criticism of the poetry of his contemporary, the poet Erich Kästner, for the comfortable petty bourgeois and romantic enjoyment in their own suffering and pretentiousness of irony, detached from any action and therefore making their own project impossible and utopian. He explained irony as “baking powder which raises the dough of personal opinion” based more on stereotypes turning emptiness into celebration.²²

Taking this position and his other works, Pensky says that Benjamin was extremely aware of the theological and political effects of writing and through his criticism of his fellow intellectuals of the Left he wanted to encourage their mobilization and interest into revolutionary political practice.²³ Actually, his literary criticism is a strategy of political struggle aiming to gain the status of radical political practice as a method of enacting political determination. For Benjamin, the existence of the dialectics of personal experience and the metaphysical conceptuality constitute a basis for deliberation, and the creation of meaning and potential for transformation.

Historian David Gross gives a historical overview of the various periods which he recognizes as “Melancholy of the Left.”²⁴ His analysis shows that before World War I melancholy was typical of the intellectuals from the middle class, and that it is reflected in all aspects

19 Alina N. Feld, *Melancholy and the Otherness of God: A Study of the Hermeneutics of Depression* (Lexington Books, 2011).

20 Ibid., 4.

21 Frederick S. Perls, Ralph Hefferline, and Paul Goodman, *Gestalt Therapy: Excitement and Growth in the Human Personality*, New edition edition (Gestalt Journal Press, 1951).

22 Walter Benjamin, “Left-wing melancholy: On Erich Kästner’s new book of poems.” *Die Gesellschaft*, 1931: Vol.8.

23 Max Pensky, *Melancholy Dialectics: Walter Benjamin and the Play of Mourning* (Amherst: University of Massachusetts Press, 2001).

24 David Gross, ‘Left Melancholy’, *Telos: Critical Theory of the Contemporary* 1985, no. 65 (1985): 112–121.

ното мислење,“ и е повеќе заснована на стереотипи претворајќи ја празнотијата во славење.²²

Поаѓајќи од ваквиот став на Бенјамин, и земајќи ги предвид другите негови дела, особено критиката, Макс Пенски (Max Pensky) вели дека Бенјамин бил исклучително свесен за теолошките и политичките ефекти од пишувањето и дека со својата критика кон своите колеги интелектуалци на левицата сакал да поттикне нивна мобилизација и интерес за револуционерна политичка пракса.²³ Всушност неговата литературна критика сакал да биде токму стратегија во политичката борба, да стекне статус на радикална политичка пракса, како метод за промоција на политичката одлучност. Постоенето на извесна дијалектика на личното меланхолично искуство и метафизичката концептуалност кај Бенјамин се основа за промислувањето, односно создавањето на значења и потенцијалот за создавање кој го носи ова искуство.

Историчарот Дејвид Грос (David Gross) прави историски осврт на различни периоди во кои ја согледува „меланхолија на левицата.“²⁴ Според него, пред првата светска војна, меланхолијата била својствена за интелектуалците од средната класа и се отсликувала во сите аспекти на буржујската култура. Од друга страна биле работниците и социјалистичката култура која била исполнета со оптимизам и надеж. Во првите две децении на дваесеттиот век интелектуалците, меѓу кои и Бенјамин, кои биле незадоволни

of bourgeois culture as opposed to the workers and the socialist culture filled with optimism and hope. In the first two decades of the twentieth century, the intellectuals, including Benjamin, who found melancholy, resignation and despair deeply problematic proposed “contact with reality” as a way of overcoming the situation. Their assumption was that they have lost “contact with reality” and therefore everything was floating, surreal and ambivalent. The problem with the Left and its melancholy is actually its closure in thought, thought that replaced action.²⁵

Gross argues that in the 80’s the Left was again in the same melancholy position. Internal tensions that occur in the society rather than revolt created new ways of managing and administering which ended with dilution of these tensions. He saw the melancholic position not only in terms of its impotence and inaction, but also as a condition that in itself expresses anger and disagreement. This condition, considered Gross, may eventually produce with a new practice, or activity.²⁶

According to Wendy Brown melancholy and the crisis of the Left at the threshold of the 21st century is even deeper.²⁷ She believes that the Left has no answer to contemporary challenges and that this situation contributed to the development of theoretical thought in two directions: cultural politics or identity politics and post-structuralism, postmodernism, contemporary literary theory. These post-fundamental theories, as she calls them, undermine the possibilities for a coherent theoretical and scientific worldview and thus undermine the foundations of the Left. Left is associated with failure instead of with rich opportunities, rather than

22 Walter Benjamin, “Left-wing melancholy: On Erich Kästner’s new book of poems.” *Die Gesellschaft*, 1931: Vol.8.

23 Max Pensky, *Melancholy Dialectics: Walter Benjamin and the Play of Mourning* (Amherst: University of Massachusetts Press, 2001).

24 David Gross, ‘Left Melancholy’, *Telos: Critical Theory of the Contemporary* 1985, no. 65 (1985): 112–121.

25 Ibid.

26 Ibid.

27 Wendy Brown, ‘Resisting Left Melancholy’, *boundary2* Boundary 2 26, no. 3 (1999): 19–27.

од меланхоличната резигнација и очај сметале дека единствениот начин таквата состојба да се надмине е „контактот со реалноста.“ Нивна претпоставка била дека тие го имаат изгубено „допирот со реалноста“ и затоа за меланхолиците сè било лебдечко, нереално и амбивалентно. Проблемот со левицата и нејзината меланхолија е всушност нејзиното затворање во мислата, мислата ја заменила акцијата.²⁵

Грос тврди дека во 80те години на дваесеттиот век левицата е повторно во истата меланхолична позиција. Внатрешните тензии кои се појавуваат во општеството наместо услови за револт создаваат нови начини на менаџирање и администрирање кои ги разводнуваат овие тензии. Тој се обидел да ја види меланхоличната позиција не само од аспект на нејзината импотентност и неактивност, туку како состојба која самата по себе претставува изразување на извесен револт и несогласување со постоечката состојба или статус кво. Ваквата состојба, сметал Грос, не значи дека токму од нејзе нема да се изроди нова пракса и активност.²⁶

Според Венди Браун (Wendy Brown) меланхолијата и кризата на левицата на прагот на 21от век е уште подлабока.²⁷ Таа смета дека левицата нема одговор за современите предизвици и дека за таквата состојба придонеле развојот на теориската мисла во два правци: културните политики или идентитетските политики и постструктурализмот, постмодернизмот, современата литературна теорија. Овие теории, кои таа ги нарекува постфундаментални теории за субјектот, ги поткопуваат можностите за теориски кохерентен и научен поглед кон светот и

filled with hope it is on the margins of society looking at its failure, staring at the past. However, she doesn't recommend treatment for this condition but suggests feelings which emerge (anger, rage, and anxiety) to be analyzed in terms of the opportunities and the potential they have for engaging towards progressive political goals.²⁸ Therefore, Brown calls for mobilizing the potentials of melancholy and the opportunities arising from affective capacities of the melancholic position for progressive political imagination.

Opportunities for Transformation of the Melancholic Position

The ability of the oppressed to imagine an outright rejection of their oppressors depends on the circulation, radicalization and institutionalization of the democratic discourse. The experience of subjection does not guarantee that the subjugated will develop a radical perspective toward their submission. Radicalization occurs when political discourse that successfully describes the position of subjugation is developed. Such discourse provides critical tools for the construction of an alternative world in which the subjection can be rejected through collective struggle. The political struggle in this sense depends on the ability to imagine alternative worlds.²⁹

Recognition and incorporation of the affectivity into the political discourse is not enough to transform the reality. The recent failed attempts to bring change through building a populist discourses emanating from the anger and dissatisfaction of the people, as exemplified with Syriza, and the large number of social movements inspired by the Occupy movement, are a proof for this

25 Ibid.

26 Ibid.

27 Wendy Brown, 'Resisting Left Melancholy', *boundary2* *Boundary 2* 26, no. 3 (1999): 19–27.

28 Ibid.

29 Anna Marie Smith, *Laclau and Mouffe: The Radical Democratic Imaginary* (London ; New York: Routledge, 1998), 7–9.

на тој начин ги поткопуваат основите на левицата. Левицата се поврзува со неможнота наместо со богатите можности, наместо да исполнува со надеж се наоѓа на маргините и гледа во неуспехот, загледана во минатото. Сепак, таа не би препорачала терапија за ваквата состојба на левицата туку смета дека треба да се дозволи чувствата кои се појавуваат (гнев, бес, анксиозност) да се анализираат во смисла на можностите и потенцијалот кои го имаат за ангажирање во прогресивни политички цели.²⁸ На овој начин, Браун повикува токму на потенцијалот на меланхолијата и можностите кои произлегуваат од афективните потенцијали на меланхоличната позиција за прогресивна политичка имагинација.

Можности за надминување на меланхоличната позиција

Способноста на потчинетите да замислуваат целосно отфрлање на нивните опресори зависи од циркулацијата, радикализацијата и институционализацијата на демократскиот дискурс. Искуството на потчинување не гарантира дека потчинетите ќе развијат радикална перспектива кон нивната потчинетост. Радикализацијата се остварува кога ќе се пронајде политички дискурс кој успешно ја опфаќа неговата/нејзината позиција. Соодветниот политички дискурс овозможува критички алатки кои се потребни за да се придружи на другите во конструирање на алтернативен свет во кој целосната субординирачка структура може да биде отфрлена преку колективна борба. Политичката борба во таа смисла зависи од способноста да се замислат алтернативни светови.²⁹

28 Ibid.

29 Anna Marie Smith, *Laclau and Mouffe: The Radical Democratic Imaginary* (London ; New York: Routledge, 1998), 7–9.

claim. Manipulated affectivity (as in the case of the Trump campaign) or the failure in changing the reality may be a high price that only builds on disappointment, and brings retreat and recollection of melancholy position.

New political strategies besides integrating affectivity in the political discourse should contain a vision for building new communities, which is also associated with the affective needs. The overall diagnosis of modern societies is moving across the lines of depression, psychopathy and/or schizophrenic disorders. Drawing a line through these pathologies can show that their common feature is isolation and loss of contact with reality and with others. In this respect the necessity of creating communities that are based on mutual recognition, knowledge, care and support is one of the directions in which to imagine new societies.

My empirical research of the student movement in Macedonia in 2014/15 shows that one of the necessary conditions for overcoming the melancholy and marginalized position of students was their networking and creating a new community which showed its potential during the occupation of the State University of Skopje known as *Autonomous zone*. The specific environment and relationships among the students based on equality, acceptance and dialogue have been key conditions for overcoming the melancholic position of powerlessness, inferiority and isolation as well as transformation of their social position.

This standpoint finds additional support in Silvia Federici's arguments. Throughout her work she explains how their domain of the reproductive work, in this case marked as affective domain, should be the starting point in designing the new political strategies and the creation of new communities. She forwards examples from Latin America where women lead new communities

Препознавањето и вградувањето на афективноста во политичкиот дискурс само по себе не е доволно за трансформирање на стварноста. Пример за тоа се последните неуспешни обиди на градење на популистички дискурси што произлегуваат од гневот и незадоволството на луѓето, но не успеваат да ја сменат стварноста како што е примерот со Сириза, но и големиот број социјални движења кои беа инспирирани од Оссуру движењето. Манипулирањето со афективноста (во случајот на кампањата на Трамп) или неуспехот во менување на стварноста, може да биде висока цена која најчесто само се надоврзува на повторно разочарување, повлекување и навраќање на меланхоличната позиција.

Новите политички стратегии освен интегрирање на афективноста во својот политички дискурс, неопходно е да содржат визија за поврзување на луѓето во заедници, кое исто така е поврзано со одговор на афективните потреби. Генералната дијагноза на современите општества се движи од депресивни кон психопатски и/или шизофрени растројства. Повлекувањето на една вертикала низ овие патолошки состојби може да покаже дека нивна заедничка одлика е изолацијата и губењето на контактот со стварноста и со другиот. Во таа насока нужноста за креирање на заедници кои ќе се засноваат на меѓусебно препознавање, познавање, грижа и поддршка е една од насоките во која можеме да гледаме замислувајќи го новото општество.

Моето емпириско истражување на студентското движење во Македонија во 2014/15 покажува дека еден од нужните услови за надминување на меланхоличната и маргинализирана позиција на студентите е нивното поврзување и создавање на нова заедница која својот потенцијал го покажа во периодот на окупација на Скопскиот државен универзитет

organized around the reproductive labor (nutrition supply, hygiene, health, etc.). These communities not only represent a necessity for survival in conditions of military coups, dictatorship or facing natural disasters, but may also inspire a new opportunity for designing different social fabric, one based on solidarity, closeness and support. In such communities, knowledge is exchanged and confidence built. Namely, it comprises affective potential of these communities that create a sense of security, rather than alienation. People in these communities when faced with a problem have a wide network of support. This method allows reduction of fear and anxiety in the everyday life.³⁰

These communities, according to Federici, have two core values. The first considers building of the relationships between people, relationships that enable them to become part of something bigger than themselves - building collective self, which means building identity that arises out of the actual relationships. The second is building connections between people and history, the land, the surroundings, which contributes to the sense of being part of a process that does not begin or end with an individual human life. They have transformative potential with regard to power relations as well as for the creating of new forms of reproduction outside the market and the control of the state.³¹

Translation into English

Ana Blazheva

30 Silvia Federici, *Revolution at Point Zero: Housework, Reproduction, and Feminist Struggle*, 1 edition (Oakland, CA : Brooklyn, NY : London: PM Press, 2012).

31 Ibid.

т.н. Автономна зона. Специфичните услови и начин на поврзување на студентите кои ги содржат елементите на еднаквост, прифаќање и дијалог се клучните услови за поврзување и надминување на меланхоличната позиција на немоќ, потчинетост и изолација. Тие ги зајакнуваат студентите и влијаат врз нивното трансформирање и трансформирањето на нивната општествена позиција.

Ваквото стојалиште го поткрепуваат и аргументите на Силвија Федеричи (Silvia Federici). Преку својата работа таа покажува како доменот на репродукцијата, што во овој случај може да ја обележиме како афективен домен, треба да биде појдовна основа во осмислувањето на новите политички стратегии и креирањето на новите заедници. Таа посочува на примерите од Латинска Америка. Таму жените ги предводат новите заедници во кои трудот околу репродукцијата (исхраната, снабдувањето, хигиената, здравјето и сл.) се организира во мали заедници, споделено. Овие заедници не само што претставуваат нужност за преживување во услови на воени удари, диктатура или соочување со природни катастрофи, туку може да претставуваат инспирација за создавање на поинаква социјална ткаенина, што се основа на солидарност, блискост и поддршка. Во нив се разменува знаење и се создава доверба. Во тоа се состои нивниот афективен потенцијал бидејќи се создава чувство на безбедност, наместо отуѓеност. Кога се соочуваат со проблем, луѓето имаат широка мрежа на поддршка, што овозможува да се намали стравувањето и анксиозноста во секојдневието.³⁰

Овие заедници, смета Федеричи, имаат две суштински вредности. Првата се однесува на градење на

30 Silvia Federici, *Revolution at Point Zero: Housework, Reproduction, and Feminist Struggle*, 1 edition (Oakland, CA : Brooklyn, NY : London: PM Press, 2012).

врски меѓу луѓето, врски кои овозможуваат тие да станат дел од нешто поголемо отколку самите себе – градење на колективен селф. Тоа значи создавање на заеднички идентитет кој произлегува од реалните релации и врски меѓу луѓето. Втората е создавањето на врски со историјата, земјата, околината кои, исто така, придонесуваат за чувство на придонес кон процес кој не започнува ниту завршува со издвоен човечки живот. Затоа заедниците имаат трансформативен потенцијал спрема односите на моќ и во создавањето нови форми на репродукција надвор од пазарот и од контролата на државата.³¹